

Czwartek, 21 stycznia 2021 r.

P9_TA(2021)0028/

Sytuacja w zakresie praw człowieka w Turcji, w szczególności sprawa Selahattina Demirtasa i innych więźniów sumienia**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Turcji, w szczególności sprawy Selahattina Demirtasa i innych więźniów sumienia (2021/2506(RSP))**

(2021/C 456/22)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Turcji, w szczególności rezolucję z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie bieżącej sytuacji w zakresie praw człowieka w Turcji ⁽¹⁾, z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie sprawozdania Komisji za rok 2018 dotyczącego Turcji ⁽²⁾ oraz z dnia 19 września 2019 r. w sprawie sytuacji w Turcji, w szczególności odwołania burmistrzów wyłonionych w wyborach ⁽³⁾,
 - uwzględniając komunikat Komisji z dnia 6 października 2020 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE (COM(2020)0660) oraz towarzyszące mu sprawozdanie za 2020 r. dotyczące Turcji (SWD(2020)0355),
 - uwzględniając ramy negocjacyjne z dnia 3 października 2005 r. dotyczące Turcji,
 - uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2020/1998 ⁽⁴⁾ dotyczące globalnego systemu sankcji za naruszenia praw człowieka,
 - uwzględniając konkluzje Rady z 10 i 11 grudnia 2020 r. oraz inne odnośne konkluzje Rady i Rady Europejskiej w sprawie Turcji,
 - uwzględniając wyrok Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie *Demirtaş przeciwko Turcji* (14305/17),
 - uwzględniając wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 20 listopada 2018 r. w sprawie *Demirtaş przeciwko Turcji*,
 - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Turcja jest krajem kandydującym do UE i wieloletnim członkiem Rady Europy; mając na uwadze, że jako członek Rady Europy Turcja jest stroną europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC) i jest związana przepisami i orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka;
- B. mając na uwadze, że od połowy września 2020 r. turecka policja przeprowadza w całej Turcji zakrojone na szeroką skalę niezapowiedziane kontrole, podczas których pod zarzutem „terroryzmu” zatrzymano dziesiątki polityków, działaczy politycznych, prawników i innych działaczy społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że 31 grudnia 2020 r. w Turcji weszła w życie nowa ustawa o zapobieganiu finansowaniu rozprzestrzeniania broni masowego rażenia, przy czym jedynie sześć jej artykułów obejmuje środki i przepisy dotyczące zwalczania finansowania terroryzmu, zaś pozostałe artykuły przyznają tureckiemu Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i prezydentowi szerokie uprawnienia do ograniczania działalności organizacji pozarządowych, partnerstw biznesowych, niezależnych grup i stowarzyszeń oraz do pomniejszania ich roli;
- C. mając na uwadze, że Selahattin Demirtaş, poseł do parlamentu tureckiego w latach 2007–2018, były współprzewodniczący tureckiej Ludowej Partii Demokratycznej (HDP) i kandydat na prezydenta podczas wyborów w 2014 i 2018 r. (z wynikiem 9,76 % i 8,32 % głosów), jest od ponad 4 lat przetrzymywany pod nieuzasadnionymi zarzutami mimo dwóch orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przemawiających za jego uwolnieniem;

⁽¹⁾ Dz.U. C 463 z 21.12.2018, s. 56.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0200.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0017.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 410 I z 7.12.2020, s. 1.

Czwartek, 21 stycznia 2021 r.

- D. mając na uwadze, że S. Demirtaş został początkowo zatrzymany 4 listopada 2016 r. wraz z ośmioma innymi demokratycznie wybranymi posłami do parlamentu z ramienia HDP, w tym była współprzewodniczącą HDP Figen Yüksekdağ, i był ścigany pod zarzutem „członkostwa w organizacji terrorystycznej”, „szerzenia propagandy terrorystycznej” i wielu innych przestępstw, co zapoczątkowało trwający do tej pory atak tureckiego rządu na tę partię oraz jest częścią szerszego schematu politycznie motywowanych oskarżeń i uwięzień; mając na uwadze, że mimo wygranej w 65 gminach w całym kraju w wyborach lokalnych w 2019 r. obecnie tylko sześciu burmistrzów z HDP sprawuje urząd, natomiast pozostałych usunięto ze stanowiska lub uwięziono i zastąpiono administratorami mianowanymi przez rząd;
- E. mając na uwadze, że 20 września 2019 r. – w tym samym dniu, w którym S. Demirtaş powinien być zostać zwolniony zgodnie z decyzją 26. Sądu Karnego w Stambule – prokurator naczelny w Ankarze jako powód ponownego zatrzymania S. Demirtaşa i F. Yüksekdağ podał trwające stare i nieaktywne dochodzenie; mając na uwadze, że S. Demirtaş pozostaje zatem w areszcie tymczasowym w związku z dochodzeniem w sprawie protestów z października 2014 r. przeciwko oblężeniu Kobane przez ISIS oraz w związku z krytyką bezczynności i milczenia rządu tureckiego w obliczu nieuchronnej masakry, które to protesty przybrały gwałtowny obrót i pochłonęły dziesiątki ofiar;
- F. mając na uwadze, że 22 grudnia 2020 r. Wielka Izba Europejskiego Trybunału Praw Człowieka orzekła, iż zatrzymując początkowo S. Demirtaşa, a następnie przedłużając jego aresztowanie o ponad 4 lata, rząd turecki kierował się ukrytym motywem uniemożliwienia mu prowadzenia działalności politycznej, pozbawiając wyborców ich wybranego przedstawiciela oraz „tłumiąc pluralizm i ograniczając swobodę debaty politycznej – sedno koncepcji społeczeństwa demokratycznego”, a także naruszył art. 18 EKPC; mając na uwadze, że w końcowym orzeczeniu stwierdzono, iż nie ma wystarczających powodów do dalszego przetrzymywania S. Demirtaşa w areszcie, i ponownie nakazano jego natychmiastowe uwolnienie; mając na uwadze, że według Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Turcja naruszyła również wolność wypowiedzi (art. 10 EKPC), prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 5 ust. 1 i 3 EKPC) oraz prawo do wyboru i bycia wybranym (art. 3 ust. 1 EKPC); mając na uwadze, że Europejski Trybunał Praw Człowieka nie znalazł wyraźnego związku między wypowiedziami S. Demirtaşa a przestępstwami terrorystycznymi;
- G. mając na uwadze, że 7 stycznia 2021 r. turecki sąd karny zatwierdził akty oskarżenia wobec 108 oskarżonych, w tym byłych współprzewodniczących HDP S. Demirtaşa i F. Yüksekdağ, w ramach dochodzenia w sprawie śmiertelnych incydentów terrorystycznych z 2014 r., odrzucając żądania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, aby uwolnić S. Demirtaşa, i domagając się 38 kar dożywotniego więzienia dla oskarżonych, z których 27 przebywa w areszcie;
- H. mając na uwadze, że mimo orzeczenia tureckiego Trybunału Konstytucyjnego z 9 czerwca 2020 r., w myśl którego długotrwałe przetrzymywanie S. Demirtaşa w areszcie tymczasowym narusza jego prawa konstytucyjne, jest on nadal przetrzymywany w więzieniu o zaostrzonym rygorze typu F w Edirne; mając na uwadze, że jest on tylko jedną z wielu osób bezprawnie więzionych w Turcji na podstawie zarzutów o podłożu politycznym;
- I. mając na uwadze, że powtarzające się oświadczenia polityczne składane na najwyższym szczeblu przez urzędników tureckiego rządu i przywódców koalicji rządzącej w sprawie S. Demirtaşa oraz bliskie związki czasowe między oświadczeniami politycznymi a ewidentnie nielegalnymi działaniami wymiaru sprawiedliwości dostarczają jeszcze więcej dowodów na polityczne motywy stojące za tą sprawą i poważnie naruszają niezawisłość tureckiego wymiaru sprawiedliwości;
- J. mając na uwadze, że 10 grudnia 2019 r., w innej sprawie, Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, iż tymczasowe aresztowanie wybitnego przedstawiciela społeczeństwa obywatelskiego, Osmana Kavali, stanowi naruszenie EKPC i że władze tureckie muszą zapewnić jego natychmiastowe uwolnienie; mając na uwadze, że mimo orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka sąd w Stambule przedłużył 9 października 2020 r. zatrzymanie O. Kavali pod zarzutem szpiegostwa i prób obalenia porządku konstytucyjnego podczas protestów w parku Gezi w 2013 r.; mając na uwadze, że Turcja w dalszym ciągu działa z naruszeniem EKPC, nie uwalniając O. Kavali z aresztu mimo apeli Komitetu Ministrów Rady Europy;
1. wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego zwolnienia S. Demirtaşa z aresztu zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 2018 r., potwierdzonym orzeczeniem Wielkiej Izby z 22 grudnia 2020 r., oraz do wycofania wszystkich zarzutów wobec niego i F. Yüksekdağ, byłych współprzewodniczących opozycyjnej partii HDP, oraz innych jej uwięzionych członków; podkreśla, że władze tureckie muszą pozwolić im na niezależne i wolne od groźb i przeszkód wykonywanie ich demokratycznych mandatów; ponownie wyraża poparcie dla wszystkich tych, którzy wciąż działają na rzecz położenia kresu tym i innym przypadkom rażącej niesprawiedliwości oraz na rzecz powrotu Turcji na drogę pełnoprawnej demokracji;
 2. przypomina władzom tureckim, że niewolnienie S. Demirtaşa stanowi bezpośrednie naruszenie EKPC i prawa krajowego, nieuzasadnione długotrwałe naruszenie praw S. Demirtaşa oraz rażące złamanie zobowiązania Turcji do wdrażania orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; podkreśla, że wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oznacza, iż władze tureckie muszą go natychmiast uwolnić;

Czwartek, 21 stycznia 2021 r.

3. podkreśla, że Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał, iż długotrwałe i bezprawne tymczasowe aresztowanie S. Demirtaşa było motywowane politycznie; wyraża głębokie zaniepokojenie nieprawidłowościami i oświadczeniami politycznymi w tej sprawie, które sugerują, że rząd turecki ingerował w sprawy sądowe związane z przedłużającym się pobytem S. Demirtaşa w areszcie;
4. wzywa Komitet Ministrów Rady Europy, aby na najbliższym posiedzeniu 21 marca 2021 r. rozpatrzył w trybie pilnym odmowę przez Turcję wykonania wyroku Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Demirtaş przeciwko Turcji*, aby przyjął deklarację w tej sprawie oraz aby podjął niezbędne kroki w celu zagwarantowania, że rząd Turcji wykona ten wyrok bez dalszej zwłoki; jest w pełni przekonany, że niemiecka prezydencja Komitetu Ministrów Rady Europy podejmie wszelkie odpowiednie i konieczne środki w celu zapewnienia wykonania wyroku Wielkiej Izby w sprawie S. Demirtaşa; wzywa delegaturę UE przy Radzie Europy do zdwojenia wysiłków na rzecz zapewnienia wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczących Turcji;
5. potępia sposób traktowania S. Demirtaşa przez władze tureckie, który narusza jego prawa wynikające z EKPC, Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz tureckiego prawa krajowego, a także jego godność ludzką, chronioną przez art. 17 konstytucji Republiki Turcji; uważa, że bezprawne przedłużenie okresu zatrzymania S. Demirtaşa na ponad 4 lata stanowi okrutną i umotywowaną politycznie karę, która powoduje nieodwracalne szkody osobiste i polityczne dla niego, jego rodziny i jego partii; wzywa Turcję do powstrzymania się od dalszych środków zastraszania wobec niego oraz do zagwarantowania mu praw człowieka zapisanych w tureckiej konstytucji oraz w prawie europejskim i międzynarodowym;
6. apeluje do Wiceprzewodniczącego Komisji / Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki bezpieczeństwa oraz do Komisji i państw członkowskich, aby w rozmowach z przedstawicielami Turcji wciąż zwracali uwagę na sprawę S. Demirtaşa i sprawy wszystkich innych arbitralnie zatrzymanych obrońców praw człowieka, prawników, dziennikarzy, polityków i naukowców, a także aby zapewnili im wsparcie dyplomatyczne i polityczne; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby zwiększyły wykorzystanie dotacji nadzwyczajnych na rzecz obrońców praw człowieka oraz zapewniły pełne wdrożenie wytycznych UE dotyczących obrońców praw człowieka przez delegaturę UE i przedstawicielstwa dyplomatyczne państw członkowskich w Turcji; wzywa delegaturę Unii Europejskiej w Turcji, aby nadal uważnie monitorowała sprawę S. Demirtaşa i sprawy innych więźniów, między innymi przez uczestnictwo w ich procesach, a także aby poruszała temat ich sytuacji w rozmowach z władzami tureckimi;
7. jest głęboko zaniepokojony ignorowaniem przez turecki wymiar sprawiedliwości i władze tureckie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz coraz częstszymi przypadkami niestosowania się przez sądy niższej instancji do wyroków tureckiego trybunału konstytucyjnego; wzywa Turcję do zapewnienia pełnej zgodności z postanowieniami EKPC i decyzjami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; wzywa Turcję do pełnej współpracy z Radą Europy we wzmacnianiu praworządności, praw mniejszości, demokracji i praw podstawowych; wyraża nadzieję, że Europejski Trybunał Praw Człowieka będzie w stanie przyspieszyć decyzje w szeregu spraw dotyczących sytuacji w Turcji; wzywa rząd turecki do zadbania o to, by wszystkie osoby mogły skorzystać z podstawowego prawa do rzetelnego procesu sądowego oraz do tego, by ich sprawy były rozpatrywane przez w pełni niezawisły i dobrze funkcjonujący system sądowy, zgodnie z normami międzynarodowymi;
8. jest głęboko zaniepokojony nieustannymi atakami i naciskami na partie opozycyjne, w szczególności ciągłymi konkretnymi i motywowanymi politycznie działaniami władz tureckich skierowanymi przeciwko HDP i jej organizacjom młodzieżowym, co szkodzi prawidłowemu funkcjonowaniu systemu demokratycznego, i wzywa władze tureckie do natychmiastowego zaprzestania represji wobec tych partii; wyraża szczególne zaniepokojenie toczącą się debatą na temat zamknięcia HDP i zniesienia immunitetów dziewięciu posłów z ramienia tej partii, w obu przypadkach w związku z tymi samymi protestami w Kobane z października 2014 r., z powodu których zatrzymano S. Demirtaşa; zwraca uwagę na sprawę Cihana Erdala, członka młodzieżówki tureckiej partii Zieloni/Lewica, który został zatrzymany 25 września 2020 r. i postawiony w stan oskarżenia 7 stycznia 2021 r. wraz z ponad 100 innymi osobami, w tym Selahattinem Demirtaşem, w związku ze „sprawą Kobane”; jest poważnie zaniepokojony ciągłym prześladowaniem politycznym i sądowym Canan Kaftancıoğlu, przewodniczącej Republikańskiej Partii Ludowej (CHP) w prowincji Sтамбул, którą skazano we wrześniu 2019 r. na prawie 10 lat pozbawienia wolności w sprawach o podłożu politycznym, w przypadku których oczekuje się na decyzje Sądu Najwyższego, i która została postawiona w stan oskarżenia w grudniu 2020 r. w nowej sprawie, za którą grozi jej kolejne 10 lat;
9. wyraża głębokie zaniepokojenie kurczącą się przestrzenią dla społeczeństwa obywatelskiego oraz ciągłym pogarszaniem się sytuacji w zakresie podstawowych praw i wolności oraz praworządności w Turcji; podkreśla w szczególności obawy dotyczące utrzymującego się regresu Turcji w odniesieniu do niezawisłości sądownictwa; wzywa władze tureckie do położenia kresu szykanom sądowym wobec obrońców praw człowieka, naukowców, dziennikarzy, przywódców duchowych, prawników i członków społeczności lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych

Czwartek, 21 stycznia 2021 r.

i interseksualnych, których prawa podstawowe są naruszane, zwłaszcza od czasu nieudanej próby zamachu stanu; wzywa rząd turecki, aby zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z maja 2020 r. oraz w odpowiedzi na wielokrotne apele i rezolucje Komitetu Ministrów Rady Europy natychmiast uwolnił wybitnego przedstawiciela społeczeństwa obywatelskiego Osmana Kavale;

10. przypomina o niedawno zatwierdzonym unijnym globalnym systemie sankcji za naruszenia praw człowieka – mechanizmie monitorowania i sankcjonowania poważnych naruszeń praw człowieka, jak w przypadku Turcji, skierowanym wobec osób, podmiotów i organów zaangażowanych w poważne naruszenia praw człowieka lub z nimi powiązanych;

11. wyraża głębokie obawy o wolność mediów w Turcji; wzywa władze tureckie, aby w trybie natychmiastowym udzielały odpowiedzi i podejmowały działania w reakcji na wszelkie ostrzeżenia dotyczące Turcji w ramach platformy Rady Europy oraz aby promowały ochronę dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy; wzywa władze tureckie do zapewnienia równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz do zakończenia politycznie umotywowanych postępowań sądowych przeciwko dziennikarzom i pracownikom mediów, takich jak na przykład niedawna sprawa dziennikarki Melis Alphan, którą oskarżono o rozpowszechnianie propagandy terrorystycznej i której grozi nawet 7 i pół roku więzienia; wyraża poważne zaniepokojenie z powodu monitorowania przez władze Turcji platform mediów społecznościowych i potępia blokowanie przez władze tureckie kont w mediach społecznościowych; postrzega to jako dalsze ograniczenie swobody wypowiedzi i narzędzie represji wobec społeczeństwa obywatelskiego;

12. odnotowuje zamiar Turcji, aby rozpocząć nowy rozdział w stosunkach z UE, jej determinację we wdrażaniu reform oraz jej pełne zaangażowanie w proces akcesyjny, o czym mówił prezydent Erdogan i inni najwyżsi rangą przedstawiciele rządu 9 stycznia 2021 r.; jest zdania, że poszanowanie i stosowanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stanowiłoby ważny krok na drodze do potwierdzenia wiarygodności takich oświadczeń za pomocą rzeczywistych danych; podkreśla, że UE jest otwarta na nowy początek; podkreśla jednak, że lepsze i bardziej zacieśnione stosunki są w pełni uzależnione, między innymi, od wymiernych postępów w zakresie poszanowania zasad demokracji, praworządności i praw podstawowych w Turcji;

13. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Wiceprzewodniczącemu Komisji / Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, Specjalnemu Przedstawicielowi UE ds. Praw Człowieka, niemieckiej prezydencji w Komitecie Ministrów Rady Europy oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Turcji; zwraca się również o przetłumaczenie niniejszej rezolucji na język turecki.
